

СЭКП Тыва обкомунуң, Тыва АССР-ниң Дээди
Совединиң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

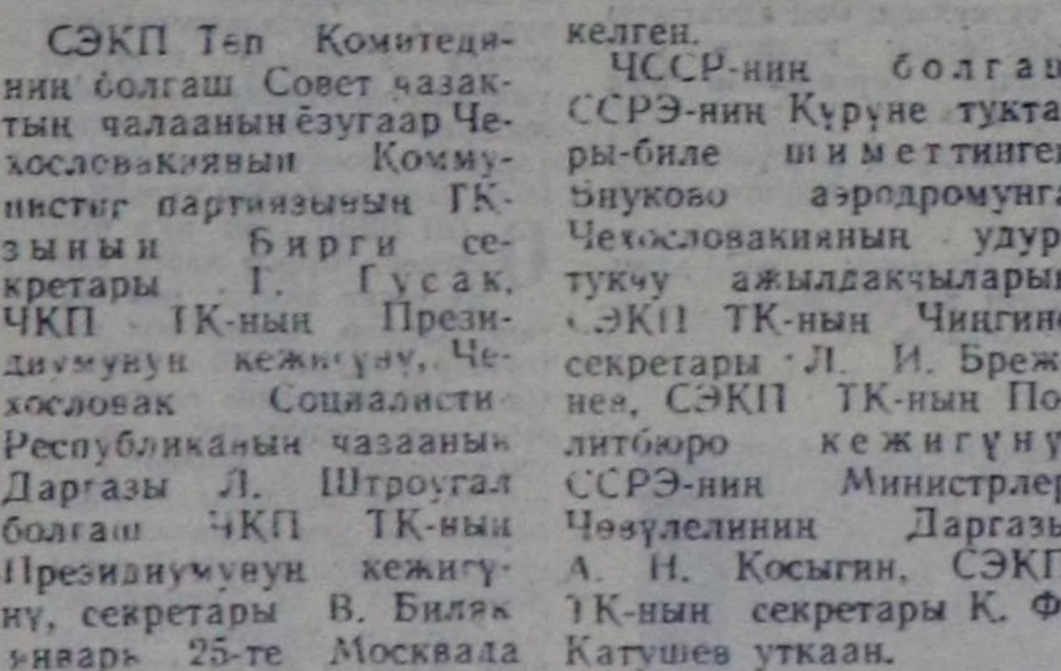
болуп шыдаар

— Дыннадыг

Багын республиканың Педагогика техникумундагы чыгармачылык багытынын улуг залына СЭКК Коммунун чынында уурутур асыллаачыларын теоретиктик семинардын диньяачыларын да «Эртем-техника» деп биле бөлгөн уурутур буурутуге зинжир ачкычтарын берип бер

Ынчангаш ээлчег бүрүзү му-

Даг-дугу арыглаар фабрика
нын ишчилери сөглээн сөзү
амыдыралга боттандызынг
долу бүзүрелдиг.

Ол буюдурга териния аталдыры хамыктыг мурундун оон кылып турары трактордор, шымкесдикчилер, беддир бер болгаш аргаттар септелгенин шинаарындан хамааргыры маргандыа чогуу.

Улус ажил-агуйн болгаш ылангыя аар үлэт-пүрүн адырларын хөгжүдөр талааы-биле беш чыл-панын ооналдаларын күөсүдиринге Караганда областың Темиртау хоорайнын ажилчы чоңунуң чедиң алган чедиңшикиннери дээш ССРЭ-нин Дээдэ

Көдээниң кооператорлары

Көдөңнүн кооператорлары
 өрткөн чылдың ажылы түз-
 ден чугаалшмакт, ба хууза-
 делери алганар. Ба чылдың
 бараян саарлыгынын п-
 нын декабрь 29-га, мон тара-
 ынын декабрь 30-де, хей-
 киниянч чөмөйлөгөзүнүн
 ператорларын сониндеги па-
 рымче кыкканар. Райпада
 партия, профиндел болгаш
 комсомол организациялары
 чарыпты калбартырыкчы та-
 лазым-бөй организ-масса-
 лык ажылдары чоруда бер-
 ген.

В. КАРА-ООЛ.

П. КОНОВАЛОВ.
Чуруктарда: электродунзалачы К. Конгар-оол би Б. Сураг (үстүндө чурукта).
А. Пономарёвтуң фотолар.

байдалынга хянаарын хүлээнгөв. Бар турар өрүмээш кин машиналарындаа үш дөрт натап шалыкын бүдүрүктүт ажылдаар маши

Хойжуларның иштигиде эштер Ооржак Адгыр-оол — хойжу мастер, а оон өөрү Ооржак Адыла, Монгуш Данды-Белек, чыгыштар Хойжулар оол бригаданың кадрчыларынын социалисттик чарышче түс-түзүндө база кыйгырган.

Ооржак АЛДЫН-ООЛ.

Ыяш ажыл-агыйның бү-
дүрүлгелеринге эртеминчэ че-
диншикиннерия болгаш мур-
накты дуржулганы неште-

Күүсөдөгү бодунуң кылган аялчыңды шынары даш тартысаңгы хулар, түгмө ичкы системаның үзүндө бузурургейи аялыңны медикшикийи халдыры болур.

С. КУРМАНЖИ.

аггалары-биле анжырамын
талаа-биле кичелдерин чо-
рутпайн туурар.

«Киринишкя контролдоо»
организастаар талаа-биле
ажылды эварты тургузары-
веттинин туурар. Амдымчыла
районнар арасынын салбы-

Г. ГРЕШНЫХ,
Куртуе хайгааралыин Ты-
ла лабораторияамын
стандартизация кылдыинин
начальниги.

В. ПЕТРАКОВ,
лабораторияын уаут
кылдыгыл.

КУШ-АЖЫЛЧЫ ЧЕДИИШКИННЕР, ЧАА ХУЛЭЭЛГЕЛЕР

УРЕЗИН БЕЛЕТКЕЛИН ДҮРГЕДЕДИР

Амгы үеде хову ажылдакчыларын мурнунда коо-рууга бола, чакы тармактагы урезин материалдарын бүтүтүлүшү белеткелине болуп. Урезин белеткелине болуп сортуу урезинерге кайда-ла чутула кичинекей салдынып турар болуп, мында турмуштук, бекдик дүктүгү ач турар. Ынды эки практикалык азын-дой ажыл-агыйларын чы-кындан көрүп болуп. «Межегей», «Саян», «Сүт-Хөл», СЭКП-нин XXII съездин ат-тыг, «Болшевик» совхоздары болган. Тандыныч «Комму-низм» хереди, Бин-Хем-нин «Кызыл тараачын» кол-хозтарында урезин белетке-лине чогуур кичинекей сал-ды турарында олар тараа-культураарынын бекдик дү-жүдү ач келген. Бо ажил-агыйлар урезин устактарын чакы тармакта үнөндө-лө тус-кайлап ач, олардын дүктүгүр болурунга жолбашкан агро-тех-никтер хемчеглерин чоруду-турар. Ынчанга бө ажил-агыйлар чылдан чылга бер-гектардан 10-дан 15 цент-нер чедир дүктүгү ач турары анаа таварылган.

1970 чылда «Саян» совхозуна тараа культураарынын гек-тар бүтүрүлгөн 15,8. «Кызыл тараачын» колхозуна 14,7, «Ха-дылга» 12,6 центнер дүктүгү ачтыган. А кол устактары-кыгы богаа ажил-агыйлар «Межегей» совхоз кызыл-тастың бир гектарында 11,9 центнер дүктүгү ачкан. Эр-кен чылын бекдик дүктүгү ал-ган.

Республикада чакы тарыл-гага урезин белеткелинин ам-гы байдалын алмаш, үстүндө адаанымыс ажил-агыйларда ажил-херек дөре тургусту-ган. Бо чылдын январь 1-ге чедир «Межегей» совхозтуң чакыр шыпарыкта чедир бе-леткеп алган урезининин ни-ти хемчегин 95 хуу болган. «Болшевик», СЭКП-нин XXII съездин аттыг, «Сүт-Хөл», «Океан» совхозтар келер чакы херектерге чогуур урезинини хой пургузуу белеткеп ала-лаа. Дүктүгү үндөкни урезин белеткелине эки чоруду-турар черлер бар-даа болза, республикада бө ажил-агый-ла-биле чүгө 43 хуу күстөт-тинген. Борта тодарай фак-тыларын айтыры черле чуту-ла.

Чамдык районнар болган ажил-агыйлар бө чутула ай-тырылган амгыда чедир-ле чогуур кичинекей салбай тур-ар. Чижээлээрге, өрткен чы-лын Эрзин районун колхоз-тары сортуу урезинерин тара-а культураарынын тары-мга шолуунуң чүгө 38,6 хуулуна тараа. Амгы үеде белеткеп чогуур урезинини чүгө 10,3 хууу бар. Бар урезинерин хой кезин чакы шыпарыкта чедир белет-кептимиз, күрүснүн урезин хыялар инспекциялыга чакы-даа аналза дүктүгү ач-тыган. Ол ишкан Барымы-Хемчик районун ажил-агый-лары тараа культура-ла-

дып амыр болган тускай мор-гежидеги кичилерин аяда быжыгалаар болза эки. Колхозтарын, совхозтар-нын бүдүрүлгө эргелдериниң база урезин хыялар та-лазы-биле күрүснө инспекция-ларын агрономдары болган ажил-агыйлар удуруткучулар кун бүртүчү планын оона-лаарынын күрөснө хан-дырышкан. урезининиң шы-парыг болурунче кол кичинекей утуяларын, ары-латтанган урезинерин ой-палада шыжар кадалаа-рын быжыг холга алыр ужу-рут. Бир урезинин өске урезин-биле холжуа бөрүн кан-ча-даа болдурус.

Бии-хемчилернин базамы

Ленинги юбилейи 1970 чылды Бин-Хем районун ажилчы чоннары куш-ажылчы уаг чедииникин ачкан дем-деген эрттирген. Район кожо ажил-агый продуктуларын бүдүрүшкн болган күрүснө садарынч талла-биле бөш чылдык болган өрткен чылдын планын оона-лаарынын эки күстөткөн. Чүгө өрткен чылдын башы район күрүснө планды ажыр 895 тонна сүтү, 73,6 тонна элти саткан. Дүк дужаарынын планы база-ла ажыр күстөткөн.

Колхозуарын, совхозтар ажилчыларын ажил-хер-еде бир оонагай чүгү болза, мал болган чер ажилынч продуктулуг чорун донтаамап бедитин турары болуп. 1969 чылда турганга деңгээлге, бир баш инеке оонаш-тыр сүт саздамы 5,8 хуу (100 кг) өскөн. Күрүснө дука-ган бода малдык бирозинин деңгээл деңиз 380 кг, а хойнун — 48 кг болган.

Кежээнин мурнунда — мактал

Чүгө тус-тус малчынар эвес, харын бүдүн коллективтер малдык продуктулуг чорун бедитеринин талла-биле ко-сук түндөлдери чедир ап турар. Чижээлээрге, «Кызыл тараачын» колхозуң Туранда сүт-бараан фермасынын ажил-агыйлары сүт саздамын хемчегин бир инеке оонаш-тыр 116 килограммга, а «Саян» совхозуң Сунь ферма-зын коллектини — 247 килограммга көүдөткөн.

Чер ажилын ажил-иниңери база-ла багай эвес түн-недир. Тараа культураарынын ортукм дүктүгү 14,2 цент-нер болган, а «Шивилги» совхозуң ажилчылары бир гек-тар черден-ле 16,5 центнер дүктүгү ачкан. Районун ажил-агыйлары күрүснө барык 11 муң тонна тарааны саткан болган боттарыга херекти урезинин, мал чедипиң кур-лавырын тургузган. Оон аналза республиканың өске ажил-агыйларына 5 муң тонна урезин тарааны берген.

Амгы үеде мал кыптаагышкыны болган чакы хову ажилдарына белеткеп кайы-даа ажил-агыйда организа-тым чоруп турар. Ынды болажык, чамдык ажил-агыйлар-да, чижээлээрге, «Океан» совхозта сүт саздамы өрткен чы-лым бө үнөндө турганга кудулап турар. Оон кол чы-даганын бола, малды ажаада, хемчегиндеги эки органи-застаагай турарында деп санап болуп. Мал чепи ыда чед-чир болган сүт-бараан фермаларында ажил кодууду ме-ханизастаттыган. Ынчанга сапчыларын харымсагаан бедитери негетинин турар.

Чоокку өрткен хүнөрдө районун партия, ажил-агый активиниң хуралы болган. Ача өрткен чылдын түндө-рин чугаалажып көргөш, чаа чылда бедиткен мындыг со-циалистг хүлээлгелерин алган. 24,43 га тараа культура-ларын гектар бүтүрүлгөн 11,5 центнер дүктүгү алыр (пла-ны 10,8 центнер). Тарааның ниңи чылдамын 29000 тонна чедир, күрүснө 7 муң тонна тарааны садар. Бир гектар черден-ле 100 центнер партофельди, 120 центнер ногааны алыр. Малга быжык чеп-суурну тургузар сорулга-биле 13 муң тонна септин, 33 муң тонна салосту белеткээр.

Бедик дүктүгү алыры-биле чакы тармагына 10—12 ажил хүнөнде агротехникти бедик деңгээлге эрттирген. Тараа культураарынын 16.500 гектар черин хиликтин арга-биле ажилдан кылдыр. Сиген шедерин база олардын эки-жидеринге 130 муң рубльди ажилгаар.

Калбак мергенниң механизаторуна 50 кижин оор-дир. 15 ач күштүгү трактор-биле 330 га чымкан черин ажилдан кылдыр.

Мал бажы өстүреринин планын бүгү чүгүн айыл-биле ажыр күстөдир. Төрүүр малдык үлүг-хууу бода малга оонаштыр 85 хуу, хойга — 45 хуу чедир турар. Төрүүр 100 баш малга оонаштыр 80 башаа, 90 хураганы болган ку-дун алыр. Саар инектен 1800 литр сүтү, бир хойдан 3,1 кг дүктү алыр. Күрүснө 4400 тонна, оон иштинде пландан ажыр 400 тонна сүтү, 2210 тонна, оон иштинде пландан ажыр 150 тонна элти болган 289 тонна дүктү садар.

Сүт-бараан фермаларына сугарылганы, чеп белеткелни болган өске-даа ар ажилдарын механизастаткан. Бирин катарда күрүснө элти, сүт садарынын күрүснө планын партияның XXIV съездинин ажилчылар хүнүгө чедир, а чыл планын 1971 чылдын декабрь 1-ге чедир күстө-дир.

Улестүр чедеринин ажилдакчылары чыл планын де-кабрь 25-ге күстөткөн, пландан ажыр 26 муң рубльдин продукциянын бөрүн хүлээткен.

С. МААДЫ.

Дуржулга станциянын хойжуу Оюн Кара-Баштыго-ичи Кышмык-Кара каш чыл-дарда улаштыр бедик көргү-зүлгөни чедип ап келген. Эрткен чылдын оон түндө-лү — төрүүр 100 хойдан-на 114 ху-раган болган.

В. Мольби биле К. Аракчаа-нын фотоалары.

Баштайгы олчалар сорук кириген

«Шексээр» совхозуң малчынары сес-ки беш чылды багай эвес түндөлдериң үдөн. Ол чедииникин тоску беш чылдын баштайгы чылымда база бедик көргүзү-лериң чедип алырыңче оларын сорук кириген. Ажил-агыйнын хойжу кодааны-рында амгы байдал малчин бүрүзүн улам өртүп турар. Чүг дөргө совхозуң бө чылын төрөкө чогуур шүтү 10.150 баш хойнун 2378-ым төрөкөн, оон 2382 хураган менди камгалап алдыган. Оонаашкын

кыштаг бүрүзүндө организаастыг үргүлчү-лөп турар.

СУУРЖУН ЧУРТТАЙ БЕРДИМ

Бистин «Тес-Хөл» совхоз хойжуларын элчегин ажил-агыйларын, суура турму чур-таалыңче ишчилди турар. Баштайгы улаадымы амгык килер арай-ла тура чөй турган чүгө. А соолуңа кези, ол хемчегин чутулааган, ажил-агый билин каан, элчегин ажилче ишчилерин боттары-ла негеп турар алар-ган.

Суура чурттагыныч иш-чөп баштайгы малчынарын бирозин мен болдум. Суура чурттаг бажыны мен өзө сов-хозуң дирекциясы берген. Ук бажынын болум септен, чылымдан алдым.

Бир колан хойну Суртмын Кызыл-биле ийиле элчегин кадарып турар бис. Каймыс-даа чед хонук кадарган сол-чур. Элчегин эрттирип план кичи бажыныга чамып көд-гөн, бодунуң ажилын кылмы,

кино-концерт көрүп, шөлөң дымган алыр-дыр. Бо хем-чегин түндөлдө малчы-нар бистер культурут ажил-агыйлардан кожулаас аларды-мыс. Арыган малчынарын элчегин кадарып, суура чурттагыныч дарыи ишчилерин өргөжөк чутула-дыр.

С. МААДЫР-ООЛ, совхозуң хойжуу.

М. ЧУЛДЫМ.

Малчынның күзели боттанган

«Сүт-Хөл» совхозуң Вора-Тайга салбырынын мурнакчы хойжуу Боржак Хуна 1968 чылда хой ажилында бодунуң күзели-биле кирген. Ол чы-лын хоочун хойжу Ховалыг Базыр-оолга дуалакчы кадар-чылаш, 1969 чылда тускай кодан хүлээп алган. Малчы-нын баштайгы чылда чедиин-кини ону улам сорук кириген. Ынчанга ол сески беш чыл-дын сөөлү чыыс — 1970 чылды багай эвес күш-ажыл-чы түндөлдериң дооскан. Төрүүр 100 хойдан-на 90 ху-раганы, бир хойдан-на 1,8 кг дүктү кыргып алган.

Тоску беш чылдын баштай-гы чылымда ол база-ла эки түндөлдериң чедип алырын шиптирлээн. Бодунуң ажаал-дазында турар төрүүр 360

баш хойнан төртүгүр бүгү чаш малды бүтүн камгалап алыр дөң. Амгы үеде хойжу-нун малынын кышкы байдалы эки болган хойнун башкымын оолдп өгөлөн. Сөөлү хүн-нерге чедир оолдан 142 хой-дан 143 хураганы менди камгалап алган, доруктуруп турар.

СЭКП-ниң элчегин XXIV съездинге уткүштүр амгы үеде чер болганда калбарып турар күш-ажылчы көдүр-лүшкүнүң дөткөн, бедиткен социалистг хүлээлгени алган. Төрүүр 100 хойга оонаштыр 90 хураган камгалап алыр дөзүн 95 кылдыр бедиткен. Амгы үеде ол кыштаалаан-кынын организаастыг эрттирип турар.

Ондар ХУНА.

БЫЗАНЧЫ

Колхозчуларнын ни-ти хуралы. Тудут дутайын чугаалашкан. Колхоз дар-газы, чолдасмаар сынныг, оон-чипен карактарың, чу-лаакыр, анык эр өрөөлдө оорудуулан колхозчуларын эргилдир көргүзүлгөн, солу-нун аргыны олура-ла чутула-лаан.

Салдары чымадыгарың ужуру мындыг чүгө, штер. Бисте тудут бергенде турар. Планнаттыган тудуттар кү-стөткөн. Школа, чурттага бажынары, мал кажаалары дөң, кылдыр тудуттар-ла өң-дерик. Тудутта кичи күжү негетинин турар. Бис ботта-рымыс кылбас болуурусса, ол тудуттарын биске ким кыл-дыр? Тудутта ажилдаар, бизанчылар күзөлдөп кичи-ле санал-оонал чугаалазын. Айтыры билинчир чүгө бо-ганда, менде хой таймыр чок.

Дорган чугааган допчу, билинчир болган. Чымынган кичилер көөк кыда ыт чөй олурап. «Бисе тудутуң ким кылды бээр бору, ону бодурус кылды алыр ужурут бис — деп бодал хурагала келген ки-жи бүрүзүнүн бажынын иш-тинге кирип турган. — Инчал-аа-даа бизанчан чорбаан ки-жи ону калчыл кылдырды? Чазанычылал, бизанчылар амыр эвес-ле болтай. Тудут-жуларга чүгүн-биле дуалаар бис?»

— Че, санаа бээр сагыштыг кичи кылды. Штер? — деп, бодар кыда кыда алыр? — дөң, тудут бригаданы Иван Көкөй холун көдүргөн.

— Ажил-херектиң байдалын билдир кичи чугаалаан хар-ым, Иван Ува-Ховенч.

— Тудутта кичи күжү не-гетинин турар дөзүн дара-га чугаалады. Бисте кылдыр тудуттар хей. А бизанчылар чейншес. Бо чутула ажил-агыйларын өйлөдөсөс болза хоржок. Иланга шоланып ач көрүңер алай. Ону бө кү-зүн доозар чүктүлүп бис. Эе экени артыл. Дооскай ба-зылыска, утулганыска кааа өрөөнүң? Школа тудуун бистин дооскай баа эрө-вөс чок. Чамдык штериниң

туралар болза, дагы бизин тура казытар.

Бедик ханага салыр чудук-ту Куулар Кызыл-оол баш-таан аныктар көдүрүп үндү-рүп турда, шынап-ла амыр болган.

— Ааа начиннар-дыр моң! — деп, оларын көрүп турган ашактар аразында магадап

— Адам чазаныр кичи болтай. Кызыл-оол шыдаар... — Комсомол секретары бо-гай аныктарын тудуке элчелдээр деп турар-дыр.

— «Сүт» кербей иния ужулбас, даг көрбей эрөөн азымыс» чүгө болгай. Анык кичи арай далажын тур иш-кан. Бажын тудуар, өг тип алыр шынап, эвес болду ийи.

— Херек болганда, кылдыр негетинин турар. Бис ботта-рымыс кылбас болуурусса, ол тудуттарын биске ким кыл-дыр? Тудутта ажилдаар, бизанчылар күзөлдөп кичи-ле санал-оонал чугаалазын. Айтыры билинчир чүгө бо-ганда, менде хой таймыр чок.

— Ол хуралдын сөөлүндө Куулар Кызыл-оол он ажил комсомолчу анык-тарың өйлөдөп алган, шко-ла тудууче чорупкан. Аны-ктарын тускай эвеню кыл-ган, ону удуртуурун хоочун бизанчы Орьян Седичне дааскан.

— Аныктарын холу ту-туугу, аныкда тура-сорукут болгай-деп, Орьян Седич баштайгы хүнде аныктарга чугаалаан. — Күштүг, шынар өрлөр бө чыган чудуктары аа хол башка турган, мерге-жештер шынакчалар кы-наа. Ылгың чоннарын, кер-ти кылдырын айтыр бээр мен. Ында улуг-ла берге чүгө чок. Ону кылдырыга улаас өрө-ни бээр силер. А кол-ла чүгө кулчор-сорукут болурунда. Тура чокта күш чок. Бир эвес туралаас болза, бед-лаа ажилды кылдыры берге.

— Аааа көргөн чор сен. — Бо көр даң, мөң холда-рым база суганы берди.

Кадык ажилга өрөөнөөн эрлерин холдары суганы-лай бертикан. Инчалажок олар ажилдын бергендин бурууван. Суганган холдар ажил, сарган, оорга-моюн ыс-тап, шынап тураа-даа, анык-тар ажилдаашкан турган. Борбак-Оол адыштары уш-

хейде кайдыккан, дашкаар чактаар. Кызыл-оол биле Бор-бак-Оол ийиле чоон чудуктуң ийи ужулдан удур-дөдүр ту-рушкан, чоону турганнар. Үргүлчү донгайып алган маш чонарга, оорга мөстап аарым, шынаачы аажок. Чудук ерту-даа четпээндө, ийи эр ара соксаң, оозунуң кырыга санданалып олуруу алган. Борбак-Оол адыштары уш-

— Аааа көргөн чор сен. — Бо көр даң, мөң холда-рым база суганы берди.

— Чурттаалыг бажын-бал-гадан тудуарын айтыры бистин бө Борбак-Арыг суу-рун хыраа, план-биле бүр-гетинген төн кудумчуу-биле Куулар Мижит-Доржуевич чидг балдызын эктиле са-дып алган. чоргаар бажы олдуруула. Ажилын ча-ла доос-каны ол. Манаа шавда ба-жың хамаан чок, чангас өр-ген бизин турган эвес. Ам бө бажынарынын магалын көр-бөс бе! Оларын барык шун-тууша Куулар Мижит-Дор-жуевичиниң холу деген. Ын-чанга оон өөрүшкүлүг, чор-гаар бажы олдуруу чөптүг.

Конференцияның делегады

тайгы уагт школа бажынын өрөөлдө чылы өгөлөрүнч боттаңа дүдү дооскан. А оон тудууга дуалажыры-биле келген аныктар тудуттан үмөйи, ол буняны мерге-жилдиң чажыттарыңче улам ханалды, хоочун тудутчулар-биле кады ажилдан тургукан.

ООН БЭЭР он ийи чыл өрткен. Чээрби харга чаа-ла үскөн анык оон тур-ган, Куулар Кызыл-оол паян иччар тудутуугаай берген. Ол — «Болшевик» совхозуң эң дөре тудутчуу, эвеню удурткучу. Борбак-Арыг сугура оон балдызы дөзгөн бажың чок деп чугаалаа хө-рөмчө болбас. Куулар Мижит-Доржуевич ам коммунист. Ол бодунуң тудуту ажилын дутайын биске мынчар чугаалады.

— Он ийи чыл мурунда тудут ажилында эгелен кирип турган, кында кичи кылмы чадаар чүг бээр» кылдыр бо-даан мен. Мөң оон паян эве-тир дөзүн улаваала-да билин-ген. Кичи-ле болганы тудут-жу болуру бете. Нам-даа катан оон үнө бодан келти-лээн мен. Мичалажың аны-ктарын баштап алган, тудут-га келген болганмыс, ол ажилдан отаалан шылаазын билинчир. Баштай чудук чо-гар, үндүрүк-кырык кылмы, керип кылган поюштуруу, черле канчаланым дээр! Дуркуталаг бизанчыларын арга-сүмөп, оларын деткимче-дуаламчымыс, сатып човашкыны-биле тудуткунун мергенлиги шиптээди ала-дым.

Амгы бө хүнөринин ажил-херезин дутайын айтыра бөрөөнүсө, Куулар Мижит-Доржуевич харылаады: — Чурттаалыг бажын-бал-гадан тудуарын айтыры бистин бө Борбак-Арыг суу-рун хыраа, план-биле бүр-гетинген төн кудумчуу-биле Куулар Мижит-Доржуевич чидг балдызын эктиле са-дып алган. чоргаар бажы олдуруула. Ажилын ча-ла доос-каны ол. Манаа шавда ба-жың хамаан чок, чангас өр-ген бизин турган эвес. Ам бө бажынарынын магалын көр-бөс бе! Оларын барык шун-тууша Куулар Мижит-Дор-жуевичиниң холу деген. Ын-чанга оон өөрүшкүлүг, чор-гаар бажы олдуруу чөптүг.

ЧУРУКА: К. Кызыл-оол хостук шагында.

К. АРАКЧАА, А. КУМАЯКТИН фотоу.

МУРНАКЧЫЛАРГА АЛДАР БОЛГАШ МАКТАЛ!

1970 чылда Тыва АССР-ниң малчыннарының социалистиг чарыжының түңнелдери

ХОЙЖУЛАР

Фамилиязы, ады, адазының ады	Ажыл-агыйы	Району	100 хойдан алган ху- раган
Назметай Х. Б.	«Х Улуг хурал» к-а	Улуг-Хем	156
Дажы-Намчал О. Ч.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	135
Серен О. А.	—	—	133
Дунгар-оол М. М.	«Улуг-Хал» с-а	Улуг-Хем	131
Капчыр-оол О. С.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	130
Эртине М. С.	«Саян» с-а	Бий-Хем	125
Кажин Д. Б.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Кара-Хем	125
Сүрээ С. С.	«Элегес» с-а	Танды	124
Доржу О. А.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	124
Данчай-оол О. К.	«Х Улуг хурал» к-а	Улуг-Хем	123
Баджыма О. С.	«Улуг-Хал» с-а	—	123
Шырапай К. Т.	—	—	123
Хемчик Б. В.	«Х Улуг хурал» к-а	—	123
Очур К. Ш.	«Бардык» с-а	Барыш-Хемчик	121
Чудуймаа С. Ч.	СЭКП-ниң XXII съез- дин аттыг с-а	Чөөн-Хемчик	120
Бавун-оол У. А.	«Элегес» с-а	Танды	120
Бадма О. Ч.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	—	119
Балдан-оол О. Д.	«Тилелге» с-а	—	119
Селин-оол В. Н.	«Кызыл тараачын» к-а	Бий-Хем	119
Сырбайкай М. К.	«Найрал» с-а	—	119
Доржу К. В.	«Торгалыг» с-а	Өвүр	119
Чошук Э. Б.	«Х Улуг хурал» к-а	Улуг-Хем	118
Чулуун С. Ш.	«Тал» с-а	Бай-Тайга	118
Мурзууна О. Б.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	117
Семдяма К. Н.	«Өөк» с-а	Бий-Хем	117
Сувадин М. Д.	«Чодураа» к-а	Тес-Хем	116
Базыр-Тарпа А. Д.	«Улуг-Хал» с-а	Улуг-Хем	116
Чинаа К. Б.	«Бардык» с-а	Барыш-Хемчик	116
Тошкакум М. Ч.	«Элегес» с-а	Танды	116
Селин-оол О. Ч.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	—	116
Очур О. Т.	«Тилелге» с-а	—	116
Самбоа С. С.	«Тес-Хем» с-а	Тес-Хем	116
Кара-оол Т. Б.	«Х Улуг хурал» к-а	Тес-Хем	116
Кара-оол А. Б.	—	—	116
Дамдыл М. Т.	«Найрал» с-а	—	116
Эрелан К. Ч.	«Торгалыг» с-а	Өвүр	116
Чыргал С. Б.	«Коммунизмче орук» к-а	—	116
Ууртак Х. К.	«Бардык» с-а	Эрзин	116
Монгуш С. Т.	«Элегес» с-а	Барыш-Хемчик	115
Капчык-Кара О. К.	«Дуржулга станицызы	Танды	114
Кова С. Б.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Кара-Хем	114
Шамак П. К.	«УТКА 25 чылы» с-а	Улуг-Хем	114
Сотина С. С.	«Ленин аттыг к-а»	Эрзин	114
Чаймаа Т. Я.	«Ан-Эрик» к-а	Тес-Хем	114
Чимит-оол С. А.	«Дон-Терезин» с-а	Барыш-Хемчик	113
Курседи О. С.	—	—	113
Очур-оол М. Ч.	«Чыраа-Байжы» с-а	Чөөн-Хемчик	113
Давоа О. Т.	«Менегей» с-а	Танды	113
Кажин Б. Д.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Кара-Хем	113
Лонсанмай А. Б.	«Буржуага» с-а	—	113
Дажы-Серен К. Т.	«Тилелге» с-а	Танды	112
Алай-оол М. Б.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	—	112
Ойе-оол С. Ч.	«Октябрь 14 чылы» к-а	Кара-Хем	112
Елдан Э. Д.	«Ленин аттыг к-а»	Эрзин	112
Монгалбын С. Ч.	«Тес-Хем» с-а	Тес-Хем	112
Семсе-оол М. С.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Чөөн-Хемчик	112
Юмбугу О. М.	«Элегес» с-а	Танды	111
Лобанов М. Н.	«Революцияның чал- былыгы» к-а	—	111
Дондуу Д. А.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Кара-Хем	111
Халын-оол К. Х.	«Улуг-Хал» с-а	Улуг-Хем	111
Араажы Я.	«Тес-Хем» с-а	Тес-Хем	111
Сержен-оол М. Д.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	110
Онай-оол О. Д.	—	—	110
Ырмын М. С.	«Октябрь 30 чылы» к-а	—	110
Досуммаа М. Д.	—	—	110
Серен Ш. С.	«Чодураа» к-а	Тес-Хем	110
Ховендей Ш. С.	«Ан-Эрик» к-а	—	110
Лопчаа О. М.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	110
Десни Х. Б.	«Тал» с-а	Бай-Тайга	110
Чанзав-оол С. Ч.	—	—	110
Аксан П. К.	«Бурен» с-а	Кара-Хем	110
Биче-Бугу О. С.	«Улуг-Хал» с-а	Улуг-Хем	110
Порбу М. С.	«Найрал» с-а	—	110
Бажык С. Д.	«Морен» к-а	Эрзин	110
Намдал О. С.	—	—	110
Жуков Ч. В.	«Бардык» с-а	Барыш-Хемчик	109
Лайма О. В.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	109
Хайын С. Э.	«Ан-Эрик» к-а	Тес-Хем	109
Даспан-оол Д. Ш.	«Жапон аттыг с-а»	Улуг-Хем	109
Санчат-оол Т. К.	«Күш-ажылдың хостуу» с-а	—	109
Маскыр-оол Д. Д.	«Найрал» с-а	—	109
Серенмаа К. С.	«Улуг-Хал» с-а	—	109
Мурзуай М. М.	«Тес-Хем» с-а	Тес-Хем	109
Дажы-Белек М. Ч.	«Дон-Терезин» с-а	Барыш-Хемчик	109
Ванр-оол С. П.	«Ленин аттыг к-а»	Чөөн-Хемчик	108
Соккур-оол Д. М.	«Октябрь 30 чылы» к-а	—	108
Ылгын Д. Д.	«Чыраа-Байжы» с-а	—	108
Ласуу О. С.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	108
Дажы О. С.	«Тилелге» с-а	—	108
Хуурай-оол Ч. Д.	«Тес-Хем» с-а	Тес-Хем	108
Тойбухаа С. О.	«Тал» с-а	Бай-Тайга	108
Байлан-оол М. Ш.	«Найрал» с-а	Улуг-Хем	108
Онтул М. Д.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	107
Назметай М. С.	—	—	107
Тайтыпкан Т. Ш.	«Халык» к-а	Бий-Хем	107
Соду-оол О. К.	«Кызыл тараачын» к-а	—	107
Ады-оол Х. А.	«Тал» с-а	Бай-Тайга	107
Балчыи И. Б.	«Кара-Хал» к-а	—	107
Сур-оол К. О.	«Кара-Хал» с-а	Кызыл хоорсовет	107
Хуру-оол О. М.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Кара-Хем	107
Ямаа Ч. С.	—	—	107
Сегин-оол Д. Ш.	«Жапон аттыг с-а»	Улуг-Хем	107
Семдяма С. К.	«Х Улуг хурал» к-а	—	107
Ойду-оол К. Н.	—	—	107
Кызыл-оол Т. С.	«Торгалыг» с-а	Өвүр	107
Сеер-оол М. Б.	«Коммунизмче орук» к-а	—	107
Намбар-оол М. Х. К.	«Бардык» с-а	Барыш-Хемчик	106
Биче-оол С. Д.	—	—	106
Тойбухаа О. М.	—	—	106
Хомушку Б. Д.	—	—	106
Чимит-Доржу О. А.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	106
Мадыр-оол О. Н.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	106
Бугалдай О. Х.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	106
Халва К. С.	«Элегес» с-а	—	106
Самбу М. Н.	«Саян» с-а	Бий-Хем	106
Кайган-оол О. К.	«Өөк» с-а	—	106
Малдыл-оол Х. Ч.	«Х Улуг хурал» к-а	Улуг-Хем	106
Уйнукай А. С.	«Улуг-Хал» с-а	—	106
Семжит-оол Х. О.	—	—	106
Хандыаа Т. К.	«Күш-ажылдың хостуу» с-а	—	106
Олчанмай Д. М.	«Найрал» с-а	—	106
Дажы С. М.	—	—	106
Дойдаа Х.	—	—	106
Даржай Р. Л.	—	—	106
Дунчен Э. Д.	«Чаа орук» к-а	Эрзин	106
Биче-оол Д. М.	«Малчы» к-а	Монгуш-Тайга	106
Ангыр-оол О. С.	«Дон-Терезин» с-а	Барыш-Хемчик	105
Очур С. С.	«Болшевик» к-а	—	105
Монгуш К. С.	«Шекпээр» с-а	Чөөн-Хемчик	105
Эртине С. Д.	«Сут-Хөл» с-а	Тес-Хем	105
Мумбалдай С. М.	«Тес-Хем» с-а	—	105
Метпей-оол М. Ч.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Чөөн-Хемчик	105

Фамилиязы, ады, адазының ады	Ажыл-агыйы	Району	100 хойдан алган ху- раган
Манзек О. А.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	105
Достек М. С.	—	—	105
Ораов О. К.	—	—	105
Сырат О. Б.	«Менегей» с-а	—	105
Акпан Д. Б.	«Кызыл тараачын» к-а	Бий-Хем	105
Лонсан С. Ч.	«Кызыл туң» с-а	Кара-Хем	105
Доре М.	«Найрал» с-а	Улуг-Хем	105
Чамзырын М. С.	«Х Улуг хурал» к-а	—	105
Осун-оол Т. Ч.	«Торгалыг» с-а	Өвүр	105
Биче-оол М. Э.	—	—	105
Дамдыл-оол Д. Д.	«Чаа орук» к-а	Эрзин	105
Бадарчы С. К.	«Ленин аттыг к-а»	—	105
Малдыл Д. К.	«Малчы» к-а	Монгуш-Тайга	105
Чимит-Доржу О. Ч.	«Дон-Терезин» с-а	Барыш-Хемчик	104
Кызылдар О. К.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	104
Бадма-Назын Х. О.	—	—	104
Данзын-оол К. Ш.	«Октябрь 30 чылы» к-а	—	104
Марчын-оол О. Д.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	104
Сокет О. М.	—	—	104
Ойек П. У.	«Ан-Эрик» к-а	Тес-Хем	104
Селин-оол О. А.	«Элегес» с-а	Танды	104
Коржик-оол С. К.	—	—	104
Порбу К. Д.	«Тилелге» с-а	—	104
Кандан С. Х.	«Тал» с-а	Бай-Тайга	104
Калдар-оол К. К. М.	—	—	104
Сагды Х. Х.	«Кара-Хал» к-а	—	104
Надык С. Ч.	«Ленинч орук» к-а	Кара-Хем	104
Дамба М. А.	«Бурен» с-а	—	104
Кечилек О. Б.	«Найрал» с-а	Улуг-Хем	104
Суктер Х.	—	—	104
Карты К. П.	«Морен» к-а	Эрзин	104
Чымысан Ч. С.	«Дон-Терезин» с-а	Барыш-Хемчик	103
Кожал-оол К. О.	«Бардык» с-а	—	103
Комбу Д. А.	—	—	103
Котык С. С.	—	—	103
Хомушку М. А.	«Шекпээр» с-а	Чөөн-Хемчик	103
Дунчен О. С.	«Сут-Хөл» с-а	—	103
Дадар-оол М. Н.	«Ленин аттыг к-а»	—	103
Селен-оол О. Б.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	103
Кара-оол О. У.	—	—	103
Допан Н. Б.	«Чодураа» к-а	Тес-Хем	103
Норун-оол М. С.	«Элегес» с-а	Танды	103
Тарачи А. Ш.	«Октябрь 30 чылы» к-а	Кара-Хем	103
Балдан Б. М.	«Ленинч орук» к-а	—	103
Чынгит-оол С. К.	«Х Улуг хурал» к-а	Улуг-Хем	103
Балчыи О. Т.	«УТКА 25 чылы» с-а	—	103
Чамба К. Х.	«Улуг-Хал» с-а	—	103
Суван-Селин Д. Д.	—	—	103
Ары К. Д.	—	—	103
Лопсан Д. Д.	«Күш-ажылдың хос- туу» с-а	—	103
Буду Б. Б. Х.	«Найрал» с-а	—	103
Кара-Хуна И. Д.	«Ленин аттыг к-а»	Эрзин	103
Докпал-оол Х. К.	«Чаа орук» к-а	—	103
Ады О. Д.	«Болшевик» к-а	Барыш-Хемчик	102
Болат Х. Ч.	«Дон-Терезин» с-а	—	102
Селен К. У.	«Бардык» с-а	Чөөн-Хемчик	102
Суван-оол О. М.	«Чыраа-Байжы» с-а	Танды	102
Тыртых Х. Н.	«Элегес» с-а	—	102
Чулдум С. В.	—	—	102
Салдыкбай Е. С.	«Дуржулга станицызы	Кызыл хоорай	102
Ойбаа Д.	«Найрал» с-а	Соведи	102
Сырат Б. Ч.	«Чодураа» к-а	Улуг-Хем	102
Санчат С. С.	«Тес-Хем» с-а	Тес-Хем	102
Самдыл Ш. Ш.	—	—	102
Нон-Хууран М. С.	—	—	102
Макпан Н. О.	«Улуг-Хал» с-а	Улуг-Хем	102
Дурбук Б. К.	«Х Улуг хурал» к-а	—	102
Бурмуа Т. Л.	«Улуг-Хал» с-а	—	102
Саар О. К.	«Кызыл туң» к-а	Өвүр	102
Дандаа С. Ч.	«Чаа орук» к-а	Эрзин	102
Долзат И. О.	«Малчы» к-а	Монгуш-Тайга	102
Белек С. Н. Б.	«Бардык» с-а	Барыш-Хемчик	101
Доржу О. К. Х.	«Шекпээр» с-а	—	101
Лонсан-оол О. Л.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	101
Монге О. О.	«Болшевик» с-а	—	101
Алдын-оол О. Ш.	«Искра» к-а	Бай-Тайга	101
Ары С.	«Тал» с-а	—	101
Дозур-оол С. К.	—	—	101
Торештей С. Б.	—	—	101
Арапкан С. О.	—	—	101
Ары-оол И. Ч.	—	—	101
Херген В. К.	«Кара-Хаак» с-а	Кызыл хоорай	101
Аранжы К. Д.	—	Соведи	101
Кеме М. Ч.	«Чаа орук» к-а	Эрзин	101
Микит С. К.	«Морен-Бурен» к-а	Монгуш-Тайга	101
Долчур-оол О. Ш.	«Тес-Хем» с-а	Тес-Хем	101
Кертин-оол О. Б.	«Дон-Терезин» с-а	Барыш-Хемчик	101
Саранжы Х. Ч.	«Бардык» с-а	—	101
Орус-оол С. Б.	—	—	101
Келден О. Ш.	«Сут-Хөл» с-а	Чөөн-Хемчик	101
Серге О. К. Х.	—	—	101
Ботма М. К.	—	—	101
Хойтпак-оол О.	—	—	101
Доржу М. Ф.	—	—	101
Баларта С.	—	—	101
Чаламбай С.	СЭКП-ниң XXII съез- дин аттыг с-а	—	100
Суге-Сундай С. М. Н.	—	—	100
Куулар Б. Ш.	—	—	100
Хулапай О. Ш.	«Чыраа-Байжы» с-а	—	100
Ымыштай О. Х.	«Коммунизмниң хере- ли» к-а	Танды	100
Долурбай О. Д.	—	—	100
Мадыр-оол Т. Д.	—	—	100
Шожап К. М.	«Элегес» с-а	—	100
Селен К. С.	«Саян» с-а	Бий-Хем	100
Шантар С. Б.	—	—	100
Бадма-Назын А. С.	«Тал» с-а	Бай-Тайга	100
Салдуз С. Л.	—	—	100
Серин-оол Х. Э.	—	—	100
Серээ С. Б.	—	—	100
Чулдум С. Б.	—	—	100
Дорун-оол Х. Ч.	«Улуг-Хал» с-а	Улуг-Хем	100
Суван Б.	«УТКА 25 чылы» с-а	—	100
Чылбак Х. Д. С.	—	—	100
Херел К. Л.	«Коммунизмче орук» к-а	Өвүр	100
Бар-Хоо С. К.	«Торгалыг» с-а	—	100
Кыныраа К. С.	«Коммунизмче орук» к-а	Эрзин	100
Намча Ч. К.	«Ленин аттыг к-а»	—	100
Серен А. Х.	«Малчы» к-а	Монгуш-Тайга	100
Комбу И. Ч.	«Морен-Бурен» к-а	—	100
Намзырай Х. С.	—	—	100
Суван В. А.	«Ан-Эрик» к-а	Тес-Хем	100
Дактыймаа О. Б.	«Чодураа» к-а	—	100
Бизакая А. С.	«Ан-Эрик» к-а	—	100

Тевежилер

Фамилиязы, ады, адазының ады	Ажыл-агыйы	Району	100 теведеп алган бодатан
Долууа К. Б.	«Морен» к-а	Эрзин	63
Долчун М. К.	«Ан-Эрик» к-а	Тес-Хем	5

